بسم الله الرحمن الرحيم

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތް ހިނގުނުގޮތް

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2019/HC-S-A/01
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް: މުޙައްމަދު ނަސީރު އިބްރާހީމް ފަހުމީދު / ޏ.ފުވައްމުލައް
- އިސްތިއުނާފަށް ޖަވާބުދާރީ ފަރާތްތައް: 1- އެޓަރނީ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް
  2- ފުވައްމުލައް ސިޓީ ކައުންސިލްގެ އިދާރާ
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: ސިވިލް ބާރު މައްސަލަ

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:
ފަނޑިޔާރު ޢަލީ ސަމީރު
ފަނޑިޔާރު ޝުޢައިބު ހުސައިން ޒަކަރިއްޔާ
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒް

ހުކުމް ތާރީޚް: 11 މުޙައްރަމް 1443
19 އޮގަސްޓް 2021

ހައިކޯޓުގައި [illegible] ތާރީޚު:

17 ޖުމާދަލްއޫލާ 1440

23 ޖަނަވަރީ 2019

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު މައްސަލަ:

- **ނަންބަރު:** 33/RIC-1/2016
- **ނިންމި ތަން:** [illegible] ކޯޓު
- **ބާވަތް:** [illegible] މައްސަލަ
- **ހުށަހެޅުނު ތާރީޚު:** 19 ޖަނަވަރީ 2018
- **ނިމުނު ތާރީޚު:** 26 ޖޫން 2018

• ޤަޟިއްޔާ އަދި ސަބަބު ގެ ދަޢުވާ:

މައްސަލައިގެ ތަފާސީލު:

1. 14 އޮކްޓޫބަރު 1979 ގައި ޏ.ފުވައްމުލައް/ ފުނާޑު މުޙައްމަދު ނަސީމު އިބްރާހީމްގެ ނަމުގައި "ފުނާޑު" ގޯތީގެ ރަޖިސްޓްރީ ހަދާދީފައިވާކަމަށާއި، ބުނެވުނު ރަޖިސްޓްރީ އަށް ބަލާއިރު، އެ ގޯތީގެ ބޮޑު މިންގައި 18550 (އަށާރަ ހާސް ފަސްސަތޭކަ ފަންސާސް) އަކަފޫޓު ހުރިކަން އެނގެން އޮންނަކަމަށާއި، އެ ގޯތީގެ ރަޖިސްޓްރީ ގެއްލިގެން އަލުން ރަޖިސްޓްރީ ހެއްދުމަށްޓަކައި ފުރަތަމަ ކުރަންޖެހޭ ކަންކަން ފުރަތަމަ ކުރުމަށްޓަކައި އެގޯތީގެ ސާރވޭ ކުރިއިރު އެ ގޯތީގެ މިހާރުގެ ބޮޑު މިނަކީ 17323 (ސަތާރަ ހާސް ތިންސަތޭކަ ތޭވީސް) އަކަފޫޓުކަމަށް ފުވައްމުލަކު [illegible] ކައުންސިލުގެ އިދާރާގެ ފަރާތުން ބުނާކަމަށް، ޏ.ފުވައްމުލައް/ ފުނާޑު އެވެ ހިއްސާ ބަންޑާރަ ގޯތީގެ ބޮޑު ބައެއް އެ ގޯއްޗާއި އިންވެގެން އޮތް ދެކުނު ގޯތީގައި ހިމެނުންކަމަށް ދެކިގެން، ދެކުނު ގޯތީގައި ހިމެނޭ 9 (ނުވައެއް) ފޫޓު ފުނާޑު ގޯތީގެ ބައެއްކަމަށް ކަނޑައަޅައި ދިނުމަށާއި، ދެކުނު ގޯތީގައި 12 (ބާރަ) ފޫޓުގެ ބައެއްކަމަށް ކަނޑައަޅައިދިނުމަށާއި، އަދި ފުނާޑު ގޯތިން [illegible] [illegible] 15 ފޫޓު [illegible] 20 ފޫޓު [illegible] 40 ފޫޓު [illegible] ކަނޑައަޅައިދިނުމަށް [illegible] ޏ.ފުވައްމުލައް / ފުނާޑު، މުޙައްމަދު ނަސީމު އިބްރާހީމް (އައިޑީ ކާޑު ނަންބަރު A005904) ގެ ފަރާތުން ފުވައްމުލަކު ކައުންސިލުގެ އިދާރާގެ މައްޗަށް މައްސަލަ ހުށަހަޅާފައެވެ.

2. ބުނެވުނު މައްސަލަ ބަލާއިރު، ފުވައްމުލަކު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 33/RIC-1/2016 ޤަޟިއްޔާ [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް މި ބުނެވުނު މައްސަލައަކީ، ފުވައްމުލަކު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 33/RIC-1/2016 ޤަޟިއްޔާ [illegible] [illegible] އަދި [illegible] [illegible] [illegible] އެ ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު [illegible] އެދި ޏ.ފުވައްމުލަކު/ [illegible] މުޙައްމަދު ނަސީރު [illegible] ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް [illegible] ބުނެވުނު މައްސަލަ އެވެ. މި ޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފު ކުރައްވާ ފަރާތަކީ، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސިޓީ [illegible]

ފުވައްމުލަކު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުން މައްސަލަ ނިންމި ގޮތް:

3. ފުވައްމުލަކު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 33/RIC-1/2016 ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް [illegible] [illegible] [illegible]؛

3.1 [illegible] [illegible] 14 އޮކްޓޫބަރު 1979 ގައި [illegible] ނަންބަރު 7/47 "އިމާރާތްތަކާއި ގޯތީގެ ރަޖިސްޓްރީ" ގައި އެ ގޯތީގެ [illegible] މިނުގައި 18550 އަކަފޫޓު [illegible] އޮންނަކަމާއި ފުވައްމުލަކު [illegible] [illegible] [illegible] އިމާރާތްތަކާއި ގޯތީގެ ރަޖިސްޓްރީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނަންބަރު 7/47 "އިމާރާތްތަކާއި ގޯތީގެ ރަޖިސްޓްރީ" [illegible] [illegible] މި [illegible] [illegible] ފުވައްމުލަކު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ފުވައްމުލަކު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގައި [illegible] އެ [illegible] [illegible]

3.2 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެ [illegible] [illegible] [illegible] އެ ގޯތީގެ [illegible] [illegible] 17323 އަކަފޫޓު [illegible] ފުވައްމުލަކު [illegible]

ކައުންސިލުގެ އިދާރާގެ ފަރާތުން ފުވައްމުލަކު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގައި ބުނާކަމަށްވެސް ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ރިޕޯޓުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

3.3 ބުނެވުނު ދެ ކަންތަކަކީ، މައްސަލަ ހުށަހެޅި މުވައްޒަފު ނަޝީދު އިބްރާހީމް އާއި މި މައްސަލައިގައި ދަށުކޯޓުގައި ޖަވާބުދާރީވުމުން ، ދަޢުވާއަށް ޖަވާބުދާރީވި ފަރާތްތަކުން ދަށުކޯޓުގައި ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތަކުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި ހައިކޯޓުގެ މި މަރުޙަލާގައިވެސް ބުނެވުނު 2 ކަންތަކުގެ މައްޗަށް މި މައްސަލައިގައި [illegible] [illegible] [illegible] އެއްވެސް [illegible] [illegible] ނުފެނެއެވެ.

3.4 މުވައްޒަފު ނަޝީދު އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ދަޢުވާއަށް ޖަވާބުދާރީވުމުން، ފުވައްމުލަކު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގައި ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތަކުގައި ބުނެފައިވާތީ، ވުޒާރާގެ ގޯތީގެ ރަޖިސްޓްރީން [illegible] [illegible]، އެއީ 20 ވަރަކަށް އަހަރުކުރީން ދައުލަތުން ޢާއްމު [illegible] [illegible] އެ ގޯއްޗާއި [illegible] [illegible] ގޯއްޗާއި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނަޝީދު އިބްރާހީމްގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. މި ހުކުމުގެ ޙައްޤުގައި މުވައްޒަފު ނަޝީދު އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން ބުނެފައިވާތީ، ވުޒާރާގެ ގޯތިން ބައެއް އުނިކުރެވިފައިވާތީ މުވައްޒަފު ނަޝީދު އިބްރާހީމް ބުނުމުގައި ނޫންކަމަށާއި [illegible] ގޯތިން ބައެއް އުނިކުރާކަމަށްވެސް އެކަމަށް ކުރަންޖެހޭ އޭރު އަމަލު ކުރަމުންދިޔަ ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/68 (ޢާއްމު ޤާނޫނުތަކުގެ ޤާނޫނު) ގެ 07 ވަނަ ނަންބަރުގައި [illegible] ކަމަށްވެއެވެ.[1]

---

[1] ޤާނޫނުގައި ބުނަނީ، [illegible] [illegible] [illegible] ޖަހައި [illegible] ކަމަށެވެ.

3.5 ފަހުން މި ބުނެވުނު ނުކުތާގައި ދެފަރާތުން ދެއްކިވާހަކަތަކާއި ފެންނަން ހުރި ލިޔުންތަކުގެ އަލީގައި އަދި ކަމާގުޅުންހުރި ޤާނޫނުތަކުގެ މައްޗަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، ފުވައްމުލަކު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުން ކަނޑައަޅާފައިވަނީ، ފެނާތުރު ގޮތީގެ ނަމުގައި ހުރިހައިލިބޭ 1979 ވަނަ އަހަރުކަމަށްވާއިރު، 1979 ވަނަ އަހަރަށްފަހު ދަރުމަދުގެ އެއްގޮތް ބޭނުމަކަން އެ ގޮތީގެ އެއްގޮތް ބަޔަކު ގާނޫނީގައި ބޮޑު އުސޫލުތަކަން ރިޢާޔަތްކަން ގޮތުން ބަޔަކު އުނިކުރިކަމުގެ އެއްގޮތް ހުއްޓާ ދަރުމަދަކަން ހަރަކާތްފައި ނުވާކަމަށްވެ. އަދި އާއްމުކޮށްގެންވާ މަސްއޫލިކަން ފެނާތުރު ގޮތީގެ ބިން ދަރުމަދުގެ ބޭނުމަށް ނިސްބަތް އަދުލުވެރި ބަޔަކު ދިނުމަށް ފަހުގައި ކަމަށެވެ.

3.6 ބުނެވުނު ކަންކަން ފާހަގަކުރެވުނުއިރު، ފުވައްމުލަކު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުން ހުކުމް ކަނޑައަޅުއްވާފައިވަނީ،

"ދަޢުވާ، ސ.ފުވައްމުލަކު / ދާދިގަން ފުނިމާ، މުޙައްމަދު ނަސީމު އިބްރާހީމް (އައި.ޑީ.ކާޑު ނަންބަރު A005904) ގެ ފަރާތުން ފުވައްމުލަކު ދާދިގަން ކައުންސިލްގެ އިދާރާގެ މައްޗަށް ހުށަހެޅުއްވި މި މައްސަލަ ސަރަޙައްދުން ޚިޔާރު، ސ.ފުވައްމުލަކު ދިވަސް ގޯތި އާއި ސ.ފުވައްމުލަކު ދަނޑުވެރިކަމުގެ ފާހަނާކުރާތަނާއި "ފެނާތުރު" ގޯތިން 9 (ނުވައެއް) ފޫޓު އުތުރަށް، އަ 9 ފޫޓު (ނުވައެއް) ދަނޑުވެރިކަމުގެ ބިމުގައިވާ، ދަރުމަދުގެ ފެނާތުގެ ނުކުތާއި އުތުރުގައި ކަމަށް ދަނޑުވެރިކަމުން ޚަރަދުގައި ވަރަށް އެކަން ދަނޑުވެރިކަން ސަރަޙައްދު ކަނޑައަޅައިދިނުމަށް، ސ.ފުވައްމުލަކު ދާދިގަން ފެނާތުރު ގޮތީގެ އުތުރުކުރިއަށް 09 (ނުވައެއް) ފޫޓު އުތުރުކުރިއަށްވާ އަދުލު އިންސާފުގެ ހަމަތަކާއި ޚިލާފުކަމަށް ކަނޑައަޅައި، ފެނާތުރު ގޮތީގެ އުތުރުކުރިއަށް 09 (ނުވައެއް) ފޫޓުގެ އެއްގޮތް ސަރަޙައްދާއި ދަރަޖަ އުތުރު ކަނޑައެޅުމަށް 09 (ނުވައެއް) ފޫޓުން ފާހަގަކޮށް، މި 09 (ނުވައެއް) ފޫޓު ފެނާތުރު ގޮތީގެ ޙައްޤުގެ މި އުތުރު ކަރުދާސް 09 (ނުވައެއް) ފޫޓު ހިމެނޭގޮތަށް އެ ގޮތީގެ ބޮޑުމިން އަކަފޫޓުން ބޮޑުވާނީ، 18550 (އަށާރަހާސް ފަސްސަތޭކަ ފަންސާސް) އަކަފޫޓުން ބޮޑުނުވާނެ ގޮތުގެ ބަދަލުގަ ބިން ސަރަޙައްދު ހަމަޖެހުން ދާއިރާގެ ޙިސާބުގެ އަދި ދަރަޖަގެ އެހެން

އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނިންމީއެވެ."

މިފަދައިންނެވެ.

އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް ހުށަހެޅި ނުކުތާތައް:

4. ފުވައްމުލަކު ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 33/RIC-1/2016 ޤަޟިއްޔާ ނިމިފައިވާގޮތް [illegible] އަދި ޤާނޫނީ ހަމަތަކާއެއްގޮތް ނޫންކަމަށްބުނެ އެޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު [illegible] އެދި [illegible] / ޏ. ފުވައްމުލަކު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ފަރާތުން އަންނަނިވި [illegible] ނުކުތާ ހުށަހަޅާ [illegible] [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އެގޮތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތަކަކީ؛

4.1 ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2010/SC-RU/01 ގަވާއިދުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ([illegible]) [illegible] ނުވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާ.

4.2 ފުވައްމުލަކު ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 33/RIC-1/2016 ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމް ޤާނޫނުއަސާސީގެ 40 ވަނަ މާއްދާއާއި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މައްސަލަ [illegible] ކަމަށްބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާ.

4.3 [illegible] ޤާނޫނުގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރާއި ޚިލާފަށް މައްސަލަގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަމަށްބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާ.

5. މުޙައްމަދު ނަޞީރު އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި އިސްތިއުނާފު ނުކުތާތަކުގެ ތަފްސީލުގައި އޭނާގެ ފަރާތުން ފާހަގަކުރި މައިގަނޑު ކަމަކީ، މުޙައްމަދު ނަޞީރު އިބްރާހީމް ފުވައްމުލަކު ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓަށް މައްސަލަ ހުށަހެޅި، މުޙައްމަދު ނަޞީރު އިބްރާހީމްގެ ނަމުގައި އޮތް "ފެނާޑުރު" ގޯތީގެ ރަޖިސްޓްރީގައި އެ ގޯތީގެ ބޮޑު މިނަކީ 18550 (އަށާރަ ހާސް ފަސްސަތޭކަ ފަންސާސް) އަކަފޫޓު ކަމަށް ލިޔެވިފައިވާއިރު އެ ގޯތީގެ މިހާރުގެ ބޮޑުމިނަކީ 17323 (ސަތާރަ ހާސް ތިންސަތޭކަ ތޭވީސް) އަކަފޫޓުކަމަށް ފުވައްމުލަކު މާލެގަން ކައުންސިލްގެ އިދާރާގެ ފަރާތުން ބުނާތީ، ރަޖިސްޓްރީގައި ބޮޑު މިންވަރު ހަމަކުރެވޭ ގޮތެއްގެ މައްޗަށް އަދުލުވެރި ބަދަލެއް ހޯދުމަށް ކަމަށްވީ ނަމަވެސް، ފުވައްމުލަކު ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓުން ކުރައްވާފައިވާ ހުކުމުގައި، ފެނާޑުރު ގޯތިން [illegible] 09 (ނުވައެއް) ފޫޓު [illegible] އޮތުމާއި މި 09 (ނުވައެއް) ފޫޓު [illegible] މި [illegible] 09 (ނުވައެއް) ފޫޓު [illegible] އެ ގޯތީގެ ބޮޑުމިން އަކަފޫޓުން ބަލާއިރު، 18550 (އަށާރަހާސް ފަސްސަތޭކަ ފަންސާސް) [illegible] 18550 (އަށާރަހާސް ފަސްސަތޭކަ ފަންސާސް) [illegible]، މި މައްސަލައިގައި މުޙައްމަދު ނަޞީރު އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން [illegible] އަދި އެ [illegible] މުޙައްމަދު ނަޞީރު އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި [illegible] ފުވައްމުލަކު ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓުން [illegible].

އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތަކުގެ ނަޒަރު

6. މި މައްސަލަ މުޙައްމަދު ނަސީރު އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން ފުވައްމުލަކު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓަށް ހުށަހެޅިއިރު، ދަޢުވާ ރައްދުވަނީ ފުވައްމުލައް [illegible] ކައުންސިލްގެ އިދާރާއަށް. އެއްނަމަވެސް މި މައްސަލަ އެ ކޯޓުގައި ހިނގަމުންދަނިކޮށް 03 ޖޫން 2017 ގައި ފުވައްމުލަކު ސިޓީ ކައުންސިލް [illegible] [illegible] ކައުންސިލްގެ އިދާރާ އުވިގެން ގޮސްފައިވާތީ. އެއްނަމަވެސް ފުވައްމުލަކު ސިޓީ ކައުންސިލްގެ [illegible] މި ދަޢުވާގައި [illegible] ބިމާ ގުޅޭ މައްސަލައެއްގައި [illegible] މައްސަލަތަކާއި ގުޅިގެން ހުށަހެޅޭ ދަޢުވާތަކުގައި [illegible]

7. މުޙައްމަދު ނަސީރު އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާ އިސްތިއުނާފުގެ ނުކުތާތަކުގެ ތެރެއިން ފުވައްމުލަކު ސިޓީ ކައުންސިލްގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ބުނެފައިވަނީ، މުޙައްމަދު ނަސީރު އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން އެ ފަނޑިޔާރު ގޯތިން "ފުނާދޫގެ" ގޯތީގެ ތަރުތީބުގައި އެ ގޯތީގެ ބޮޑުމިނުގައި 18550 (އަށާރަ ހާސް ފަސްސަތޭކަ ފަންސާސް) އަކަފޫޓު ހުރިކަން އެނގެން އޮތުމާއި އެ ގޯތީގެ މިހާރުގެ ބޮޑުމިނަކީ 17323 (ސަތާރަ ހާސް ތިންސަތޭކަ ތޭވީސް) އަކަފޫޓުކަން އެނގެން އެކަން ރުއްކުރުމުގެ މަސްއަލައިން ކުރުމުން ކައުންސިލުން ބޭނުންކުރަމުންދާކަމާއި، މި ގޯތިން އެ ގޯތީގެ ބިންމިނުން މިސްކިތުގެ ދަށުގައި އަދިވެސް ނުކާ ގޯތިން މިހާރުވެސް ފުނާދޫގެ ގޯތީގެ ތަރުތީބުގައިވާ ބިންތަކަށް ތަރުތީބު ބަލައިދިނުމުގެ މަސައްކަތް މުޙައްމަދު ނަސީރު އިބްރާހީމްގެ އެދުމަށް އެދިފައިވަނީ، އެއްނުވަތަވެސް މުޙައްމަދު ނަސީރު އިބްރާހީމް އެގޮތް ގޯތިތަކުގެ ބޮޑުމިނުގައިވާކަމާއި މުޙައްމަދު ނަސީރު އިބްރާހީމް ބޭނުންވާ ދުވަހުގެ ބިމެއް އެ މިންވަރު ތަކެއްޗަށް ތަރުތީބު ހެދުމުގެ ގޮތުގައި ދުވަހުގެ ބިމަށް ފާހަގަކޮށްފައި ވަނީ ބޭނުންކުރަން ގޯތީގެ ތަރުތީބު ކުރުމާގެ މުޙައްމަދު ނަސީރު އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން ބޭނުންވާ ތަރުތީބު ހުށަހެޅުމުން ނުވާނެ ކަމަށެވެ. އަދި މި މައްސަލައިގައި ފުވައްމުލަކު ސިޓީ ކައުންސިލްގެ ބިމާއި ގުޅޭގޮތުން ބުނުއްވި ތަރުތީބު ފުވައްމުލަކު ސިޓީ ކައުންސިލުން ސާފުކޮށްދޭ ކަމަށް އެކަމަށް ޚިޔާލުކުރުމުން ބޯޓުން ފުނާދޫގެ ގޯތީގެ އަކަފޫޓު ތަރުތީބުން އެ ގޯތީގެ ބިމުގެ ބޮޑުމިނާއި ޚިލާފަށް ދުވަހުގެ ދިމާއަށް ކުރަނީއެކަން ސާފުކުރުމަށް ކަމަށެވެ.

8. މި މައްސަލައިގައި މުޙައްމަދު ނަސީރު އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާ އިސްތިއުނާފުގެ ނުކުތާތަކާއި ގުޅިގެން ސިޓީ ދޭން ޤަވާޢިދު ނެތްކަމަށާއި، އެއްނުވަތަވެސް ފުނާދޫގެ ގޯތިން އުނިކުރި ބައި އިތުރުކުރަނީ ކަމަށާއި ކަނޑައަޅަން ފުވައްމުލަކު ސިޓީ ކައުންސިލުގެ ބިމުގެ ގައި ބުނެފައި ނުވާކަމަށާއި، ޤާނޫނުގެ ގޮތުން ބައިވެރިވާ ގޯތީގެ އެއްނުވާނެ ދުވަސް ކައުންސިލްގެ ސަރަޙައްދު ޙަޤީޤީ ބަޔާނެއް އެއްކަމަށް ދޭހަވާކަމަށް ދައްކަވާ ފަރާތުން ބުނެފައިވެއެވެ. އަދި މި މައްސަލައިގައި ދެފަރާތުގެ ފަރާތުންވެސް އެދެނީ

ފުރުތުމު ގޯތީގެ ބިން އިތުރު ކަނޑުފުށުގައިހުރި ގޯއްޗެއް އެބައި ނުހަމަޖެހޭތީ ފުރުތުމު ގޯތީގެ ބިމުގެތެރެއިން އެއް ބިމުން

ބަހާލާ ހަމަޖެއްސުމަށް ދޫ ގޮތުގެ މައްސަލަ ކަމަށް ބުނެފައިވެއެވެ.

ފުރުތުމު ގޯއްޗާއި ދެ ގޯތީގެ ފަރާތްތަކާ މަގުތައް ހުރި ގޮތުގެ ޗާޓު

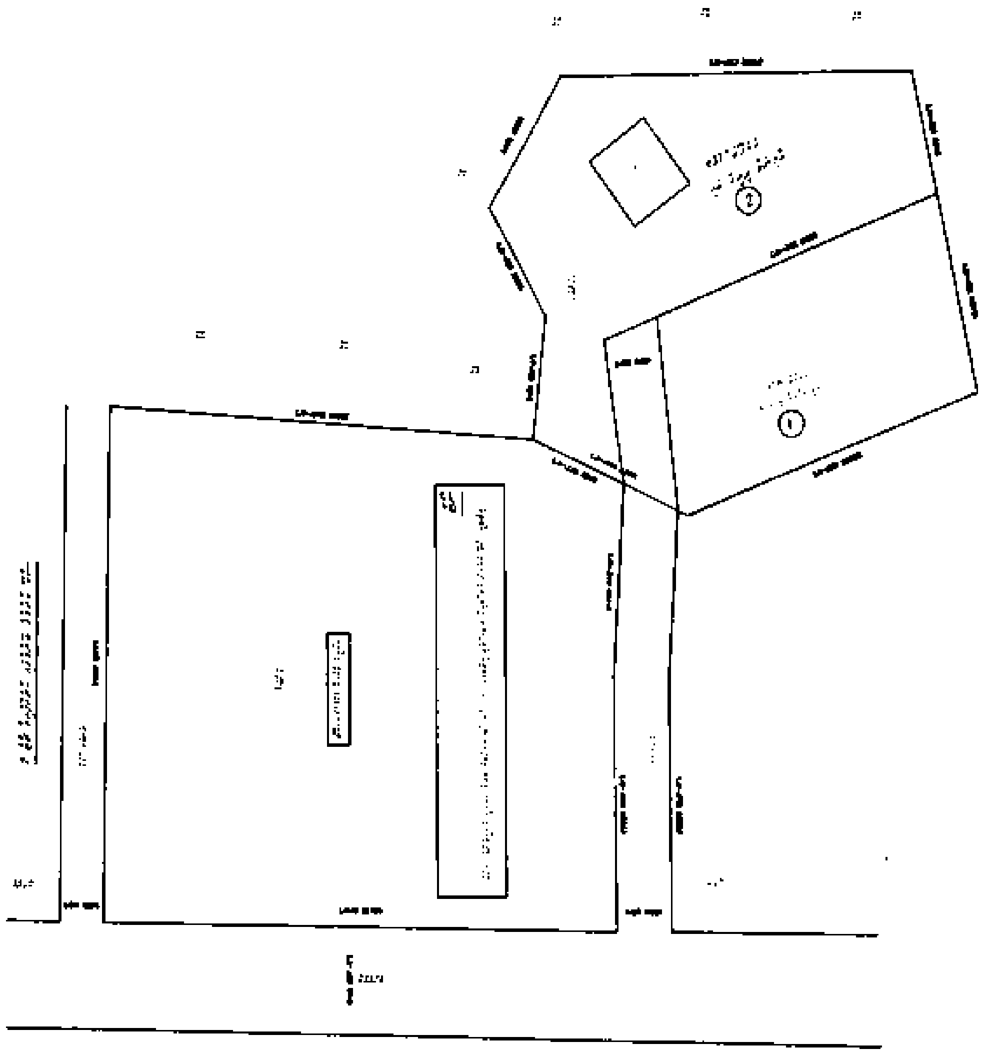

ޢަދުލުވެރި ބަދަލުދިނުން

9. މީސް މީހުންގެ މުދަލަކީ ނިގުޅައިގަނެވޭނީ ޢާއްމުކޮށް ޤާނޫނުތަކުގައި، ޢާއްމުފައިދާއާ މަޞްލަޙަތަށްޓަކައި، ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާ ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން، އަދި އެކަމަށްޓަކައި ޙައްޤު ކުރާ ބަދަލުދިނުން މެނުވީ އެއްވެސް މީހެއްގެ މުދަލެއް އެމީހެއްގެ ރުހުންނެތި ދައުލަތުން ނިގުޅައިގަނެވޭނެކަމެއް، އަދި މީހެއްގެ މުދަލެއް ދައުލަތުން ނިގުޅައިގަނެވޭނީ ޤާނޫނުން ކަނޑައަޅާ ޢަދުލުވެރި ބަދަލެއް އެ މުދަލެއްގެ ވެރިފަރާތަށް ދިނުމަށްފަހުގައިކަމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގައި ބުނެފައި އެބައެވެ.[2]

10. އަދި ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/68ގެ (ޢާންމު ޤާނޫނުތަކުގެ) ގެ 7 ވަނަ މާއްދާއަށް ބަލާއިރުވެސް، ދައުލަތުން ނުވަތަ ދައުލަތުން ޢާއްމު މަޞްލަޙަތަށްޓަކައި މީހުންގެ [illegible]، [illegible]، [illegible] އަދި [illegible] އެއްޗެއް ނަގާނީ އެ އެއްޗެއްގެ ބަދަލު ނުވަތަ އަގު ދިނުމަށްފަހުގައިކަމާއި، އަދި އެ [illegible] އެއްޗެހި [illegible]، އެ ބިން ހުސްކޮށްދިނުމަށް އަންގާނެކަމަށް ދޫކޮށްލެވޭނެކަން އެނގެއެވެ. އަދި ސިޓީ ކައުންސިލްގެ [illegible] ބަލާއިރު، މީހުންގެ އަމިއްލަ ބިންތަކާއި މުދާ ޢާންމު ބޭނުންކުރުމަށްޓަކައި [illegible] ނަގަންޖެހިއްޖެނަމަ ޤާނޫނު އެކަށީގެންވާގޮތުގެ މަތިން [illegible] [illegible] [illegible]، އެފަދައިން ނަގާ ބިމުން ނުވަތަ މުދަލުން ދެވޭ ބަދަލަކީ ޢަދުލުވެރި ބަދަލަކަށް ވާންޖެހޭކަން ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިދާރީ ދާއިރާތައް ލާމަރުކަޒީ އުސޫލުން ހިންގުމުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 7/2010)[3] އަށް ބެލުމުންވެސް އެނގެން އޮވެއެވެ. ކޯޓު [illegible] ޢަދުލުވެރި ބަދަލު ދިނުމުގައި [illegible] [illegible] [illegible] އަމަލު [illegible] [illegible] [illegible]، މި ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2012/HC-A/124 ފައިސަލާގައި ބުނެފައިވާ "[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

---

[2] ޤާނޫނުއަސާސީގެ 40 ގެ (ހ)

[3] ޤާނޫނުގެ 41 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)

އެންމެހައި ތަކެއްޗަކީ ސަރުކާރުގެ ހަމަތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް އޮތުން އެއީ އަސާސީ ޙައްޤެއް ކަމުގައި އޮތުމާއި، އޭގެއިތުރުން ވާރިސުން ފަސްގަނޑު ބިމުގެ ބަދަލުގައި ބިމާއިބެހޭ ޤާނޫނުގައި ބުނެފައިވާ އެ ބިމުގެ ބަދަލު ހޯދުމަށް އެދި ޝަރީޢަތަށް އެދިފައިވާ އެންމެހައި އަސާސީ ޙައްޤުތަކުގެ ތެރެއިން އޭގެ ބަދަލު ދެއްވުމަށް ދަޢުވާކުރެވިދާނެ ކަމަށާއި، ޢަދުލުވެރި ބަދަލުތަކުގެ ތެރެއިން ޖަވާބުދާރީވުމަށް އިޖުތިމާޢީ ގޮތުން ހުރިހާ ފަރާތަކަށް ބަދަލުވުމަކީ ހައިކޯޓުން އެދޭ ތިރިއަށް ފަސްގަނޑު ގޯތި ތަރައްޤީކުރުމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިޖުތިމާޢީ ފަރާތްތަކަށް ޙައްޤު ބަދަލެއްގެ ގޮތުން ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދަށުން އެ ބަދަލު ދޭންވާނެ ކަމަށާއި، ޙަވާލާދީފައިވާ ޤާނޫނުތަކާއި ގަވާއިދުތަކުގެ ތެރެއިން ކޮންމެ ބަދަލެއް ދިނުމުގައި ބާރުއެޅިފައިވާ ކަމަށާއި، ވާރިސުން އެއްވެސް ނުލިބިގެންދާނެ ގޮތަކަށް ބަދަލު ނުދޭކަމީ ވާރިސުންގެ އަސާސީ ޙައްޤު ނެތިކޮށްދިނުމުގެ ގޮތުގައިވާ ޢަދުލުވެރި ބަދަލެއްގެ ގޮތުގައި ސިފަވެގެންނުދާނެ" ކަމަށެވެ.

11. ދަޢުވާގައި ދައުލަތުގެ ފަރާތުން މި މައްސަލައަށް ޖަވާބުދާރީވެ ދައުލަތާއި ވާރިސުންނަށް ގޮވާލައްވައިފައިވަނީ، ފަސްގަނޑު ގޯތީގެ ބިމުން ބައެއް ދައުލަތުގެ އާއްމު ގޮތުގެ މަޞްލަޙަތަކަށް ނަގާފައިވާކަން ބުނެފައި އެބައޮތެވެ. އެހެންނަމަވެސް އެގޮތުން ކަނޑާލި ފަސްގަނޑު ގޯތީގެ ބިމުގެ ބޮޑުމިނާއި ދަށުކޯޓުގެ ފައިސަލާގައި ނިންމާފައިވާގޮތަށް ނުވަތަ ނޫނުކަން އަދި އެގޮތުން ބިން ނަގާފައި ފަސްގަނޑު ގޯތީގެ ބިމުން ދިނުމުގެ ނުވަތަ ނޫނުކަން ދަށުކޯޓުން ސާބިތުކޮށްދީފައި ނުވެއެވެ. 1979 ގައި އަމަލުކުރަމުންދިޔަ އުސޫލުތަކުގައި ބިން ގޯތިންފޮށް އަދި މިހާރު އަމަލުކުރާ ޤާނޫނުތަކުގައި ބިން ގޯތިންފޮށް އަދި ފަސްގަނޑު ގޯތީގެ ބިމުގެ ފައިސަލާއާއި ދަށުކޯޓުގެ ގޮތުން ގޯތީގެ ބިން ދައުލަތުގެ އެންމެހައި ގަވާއިދުތަކާ ޚިލާފަށް ނަގާފައިވާ ކަމަށް ނުބެލެވޭކަން އެނގެއެވެ.

12. "ފަސްގަނޑު" ގޯތީގެ ތަފްޞީލުގައި އެ ގޯތީގެ ބޮޑު މިނުގައި 18550 (އަށާރަހާސް ފަސްސަތޭކަ ފަންސާސް) އަކަފޫޓު ހުރިކަން އެނގެން އޮތުމާއި އެ ގޯތީގެ މިނުގެ ބޮޑުމިނަކީ 17323 (ސަތާރަހާސް ތިންސަތޭކަ ތޭވީސް) އަކަފޫޓުކަން އެނގެން އޮތުމުން ފަސްގަނޑު ގޯތިން އުނިވާ މިންވަރު ކަމަށްވާ 1227 އަކަފޫޓުގެ ބިމަކީ އެ މިންވަރުގެ މައްސަލަ ދެބައިމީހުން ނިސްބަތް އިއްތިފާޤުވެފައި ދައުލަތުގެ ބައެއް މިންވަރުކަން މި

މައްސަލައިގައި ފެންނަން ހުރި ކަންތައްތަކާއި މައްސަލައިގައި ހިމެނުނު ފަރާތްތަކުން ކޯޓުގައި ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތަކަށް ބެލުމުން އެނގެއެވެ.

13. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2012/HC-A/124 ޤަޟިއްޔާގައި ބުނެފައިވާ ގޮތަށާއި އަދި މިފަދަ މައްސަލަތަކުގައި އަދުލުވެރި ބަދަލު ދިނުމާއި ގުޅޭ ގޮތުން ވާހަކަކުރެވެން ހުރި ކަންކަމުގެ މައްޗަށް ބަލާއިރު، [illegible]

[illegible]

14. އިސްތިއުނާފު [illegible]

[illegible] ގޮތެއް ނެތް [illegible] ކުރެވޭނެ [illegible]

15. މި މައްސަލައިގެ [illegible] މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި [illegible] ބަލާއިރު، މި ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި [illegible] ނުވަތަ ނޫންކަމާއި [illegible] ޝަރީޢަތުގައި [illegible] ހަމަޖައްސަން [illegible].[4] [illegible].[5] [illegible].

---

[4] [illegible]

[5] [illegible]

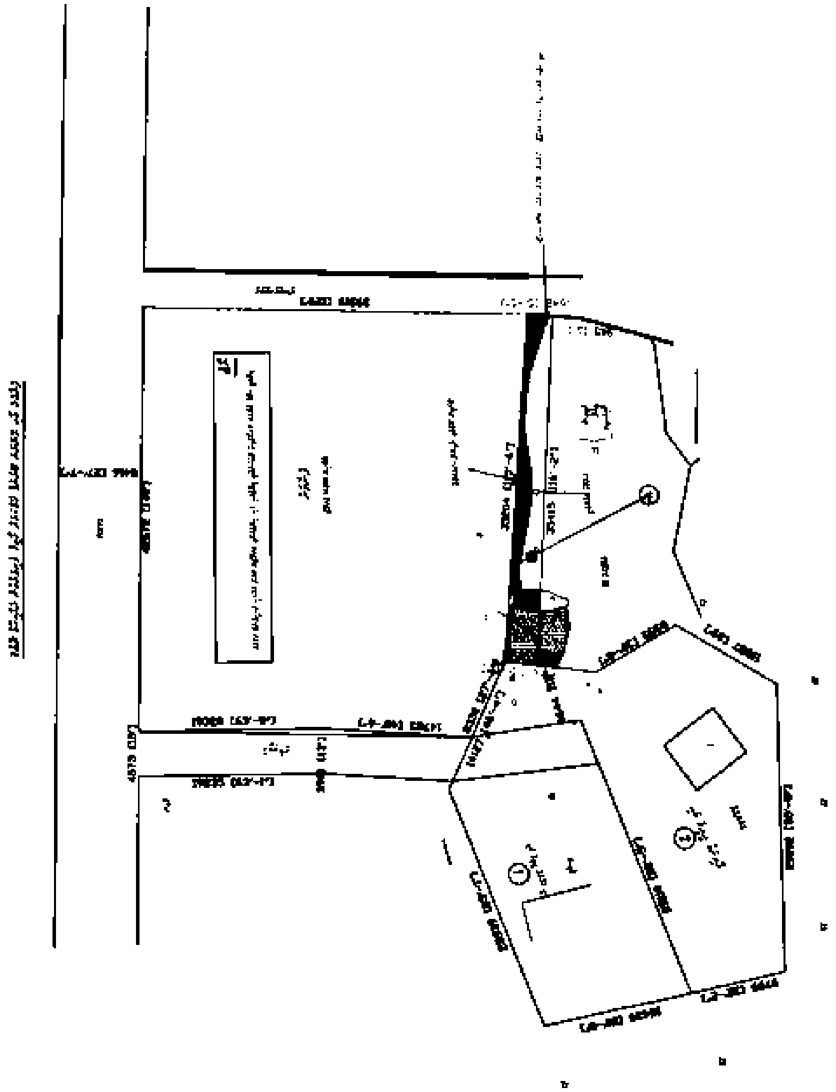

16. ބުނެވުނު ޗާޓް އެއްބަސްވުމަށްފަހު [illegible] [illegible] [illegible] ފަރާތުން [illegible] ބުނެފައިވަނީ،
ފުވައްމުލަކު ސިޓީ ކައުންސިލްގެ ފަރާތުން ހަމަޖެއްސި ބިމަކީ [illegible] އޮތް ބިމެއްކަމަށާއި، އެ ބިން ހިއްކުމުގައި
ފުވައްމުލަކު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] ފަރާތުން ކައުންސިލްގެ ސިޓީ [illegible]. އެ [illegible] [illegible] ކައުންސިލްގެ ސިޓީ
އެއީ އެ ކައުންސިލުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

17. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2012/HC-A/124 ގެ ޝަރީޢަތުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާ ފަދައިން ޖިނާއީގެ އެއްގޮތް ދައުލަތުގެ ބާރުތަށް ނަގާއިރު އެފަދަ ނުވަތަ އެއްވެސް ހަނިކުރާ ފުރުޞަތުގެ އެއްބަސް ބުނާއަށް ނުލިބޭނަމަ އެބަދަލަކީ އަދުލުވެރި ބަދަލުގެ ގޮތުގައި ސަރުކާރުން ދެވޭނެގޮތެވެ. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން ފުރުޞަތު ސިޓީ ކޮމިޝަނުން ބަލާ ދޫކުރި ކާމިލް ގޮތުގައި ބަޔާންކޮށްފައި، އެހެން ފަރާތެއް އިސްތިއުނާފު ހުށަހެޅި ހަމައެކަނި ކަމަކީ، އެބާރަށް މީޑިއާ ބިލަކީ ބަޔާންކުރާ އެ ބިލު ހިނގުމުގައި ވެދާ ގޮތުގެ އަދަދު އިސްތިއުނާފުގެ ފުރުޞަތު ސިޓީ ކޮމިޝަނުގެ ފަރާތުން ބޯނު ކަން އުނިވެއްޖެ. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން އެ ހުށަހަޅާ ކަންތައްތައް މިންވަރަކީ އަދުލުވެރި ބަދަލުދިނުމުގެ އެ ބަދަލު ސަރުކާރުގައި މުޅިއްޔާ ކަމެއް ކޮށްދެއްކެވުމަށް ފުރުޞަތު، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފާހަގަ ގޮތުން އުނިވި ބަޔެއް ވެސް ހަމަ ޤަޟިއްޔާގެ އަދަދު ހަމަ ޤަޟިއްޔާގައި ހިފުން ޙަޤީޤަތުން ހިނގާގައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ އެ ބޭނުމަށް އަދާކުރާ ކަމެއް ބާރުތަކަށް އެކަން އަދާކުރާ ފުރުޞަތު ސިޓީ ކޮމިޝަނުން ފާހަގަކޮށްދިނުމަކީ، އަދުލުވެރި ގޮތުގެ ކަމެއް އަޅުގަނޑު ދެކެމެވެ.

ފަނޑިޔާރު ޝުޢައިބް ހުސައިން ޒަކަރިއްޔާގެ ރައުޔު:

18. މި މައްސަލައިގައި ފަނޑިޔާރު ޢަލީ ސަމީރު ފާހަގަކުރައްވާފައިވާ ނުކުތާތަކުގެ ތެރެއިން 17 ވަނަ ނަންބަރުގައި ހިމެނޭ ނުކުތާގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަން ހިމަނައި ދޭން ފާހަގަކޮށްފައި ހުރި ކަންކަމަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދު ކުރަމެވެ. 17 ވަނަ ނަންބަރުގައި ބުނާ، ފާހަގަކުރި ގޮތުން އުނިވި ބައެއް ވެސް ހަމަ ޤަޟިއްޔާގެ އަދަދު ހަމަ ޤަޟިއްޔާގައި ހިމެނޭ ކަމަކަށް ވެސް ހިނގާކަމުން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް އެ ބަދަލުދީ އަދާކުރާ ކަމެއް ބާރުތަކަށް ޤަބޫލުކުރެވޭ ކަމަށް ފާހަގަކޮށްފައިވާތީ، ހައިކޯޓުގައި މި މައްސަލައިގެ ސާބިތުކުރުމުގެ ބަދަލުތަކުން އަޅުގަނޑު ވަކި އަދާކުރުމަށް ކަމެއް ދެކެމެއް އެއީ މި ދަޢުވާ ހުށަހެޅިއިރު ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން ދަޢުވާގެ ސީދާގައި ހިމަނައިވާ ކަމެއް

ކަމުގައި ނުވާތީ އާއި އެކަމަށް ސިޓީ ކައުންސިލުންވެސް އިޢުތިރާފު ކުރާތީ އެކަމަކީ މި ޤަޟިއްޔާގެ ތެރެއިން ޓަކައި ކަނޑައަޅަންޖެހޭކަމަކަށް ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ނުދެކެމެވެ.

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒުގެ ރައުޔު:

19. ޏ. ފުވައްމުލައް/ ފުނާޑު ގޯތީގެ ރަޖިސްޓްރީ ގެއްލިގެން އަލުން ހަދައިދިނުމަށް ފުވައްމުލަކު ސިޓީ ކައުންސިލަށް އިލްތިމާސް 23 ޖުލައި 2015 ގައި އިސްތިއުނާފު ކުރާ މުޙައްމަދު ނަސީމް އިބްރާހީމް ހުށަހެޅިއެވެ. ފުވައްމުލަކު ދާއިރާގެ ކައުންސިލުން އިދާރާއިން އެގޯތީގެ ރަޖިސްޓްރީ އަލުން ހަދައިދިނުމަށްޓަކައި، ފުނާޑު ކައުންސިލުގެ އިޖުތިމާޢީ ފުރަތަމަ ކަނޑައެޅުނު ގޮތުން، ފުނާޑު ގޯތީގެ ސަރަހައްދު ކުރީ ބައިވެރިވި އެގޯތީގެ ބޮޑުމިނުގެ ގޮތުގައި އޮތީ، 17323 (ސަތާރަހާސް ތިންސަތޭކަ ތޭވީސް) އަކަފޫޓުކަމަށް ފެނެއެވެ. ނަމަވެސް، ގޯތީގެ ބޮޑުމިނަށް ބަދަލުއައިސް ކުރީގެ ގޮތުން ފުނާޑުކައުންސިލް ދިން ގޯތީގެ ބޮޑުމިނަކީ 18550 (އަށާރަހާސް ފަސްސަތޭކަ ފަންސާސް) އަކަފޫޓެވެ. އެކަމަކު ފުނާޑު އޮފީސް ދިން ގޯތީގެ ބޮޑުމިނަކީ 14 އޮކްޓޫބަރު 1979 ގައި ހަދައިދީފައިވާ ނަންބަރު: 7/47 (ވިލާގާއި ގޯތީގެ ރަޖިސްޓްރީ) އިން ސާބިތު ވާން ކަމަށެވެ.

20. ފުނާޑު ފާރުދުރުމަށް، ޖިޔޮގްރަފީގައި ދުރުދުރަށް އޮތް ދުވަހު ކަމުގައިވާ ދަނޑުގޮވަތްތަކުގައި ދުވަހަކު ގޯތި ފުރާދުރުކުރަން ފުނާޑު ގޯތީގެ ބައެއް ގޯތީގެ ފުރަތަމަ ބޮޑުމިނާ ނުލައި ދައުލަތުން ނަގައިފައިވާކަމަށް ބުނެ، ދުވަހު ގޯތިގައި ހިމެނޭ 9 (ނުވައަހަރު) ކުރިން ފުނާޑު ގޯތީގެ ބައެއްކަމަށްވާއިރު، ފުނާޑު ގޯތިން އެއްވެސް ބައެއް އުރާނުވާކަމަށް އޮންނާ ބަދަލު އަރުވާލައި ބަރުދަށުގެ ގޮތުން އެގޯތީގެ ބިމުގެ ގޮތުން އޮތް ހުރި ބިމުން އެގޯތިކަން ބިން އިތުރުކުރުމަށް ނިންމާފައި، އަދި ދުވަހަކު ގޯތިއަކަށް 15 ފޫޓުގެ މަގެއް ގޮތުގައި ދޫކުރި، އެގޮތަށް ނިންމާފައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ

ޤާނޫނުއަސާސީގެ 20 ޕަސަންޓާއި 40 ޕަސަންޓާ ދެމެދު ނިސްބަތްވާގޮތަށް ކަނޑައަޅުއްވައި ދެއްވުމަށް އެދި އިސްތިއުނާފު ކޯޓު ފެނިއްޖެދެ ނަސީހަތު އިޖްތިހާދު ކުރުން ކޯޓުގައި އެދިފައިވެއެވެ.

21. އިސްތިއުނާފު ކޯޓު ޝަރީޢަތުން ބުރަދަށި ދައުވާއަށް ދައުލަތުން އިސްނާދު ކުރައްވާފައެވެ. އަދި ޝަރީޢަތް ކުރި ކޯޓުން އުނިކާ ބަރަޙާ އާއްމުގޮތެއްވާ މަސްއޫލިއްޔަތެއްގައި ދައުލަތަށް ޝަރީޢަތުގެ ދަރުމަވަންތަ އެގްރީމަންޓް އިސްތިގުލާލު ދަރަޖަކަށްވާ ދެވަނަ ކޯޓު އާއި ދަރަޖަގެ ބާރުކަނޑައަޅާފައި ވަކިކަން ދަރަނި ކުރިން އުނިކުރުވައިދޭ ބަޔާންކުރަން ބަރުވައިދެވެ. އަދިވެސް އިސްތިއުނާފު ކޯޓު ޝަރީޢަތް އަދި ގޮތަށް ޝަރީޢަތް ގޮތުން ބިން އިޖްތިހާދު ކުރަންނުޖެހޭ ސަބަބު އަދި ޝާހިދު އެއްވެސް ހަމައެއް ނުބައިކަން ދައުލަތުން ބަރުވައިދެވެ. މިކަން ސާބިތު ކުރުމަށް ދައުލަތުން ހުށަހަޅައިފައި ހުރި ދެލީލު ތަކަކީ؛

21.1 ޝަރީޢަތު އެވް ކުއްލި ގޮތުގެ ބިން ޝަރީޢަތުކުރި ބަޔާނު މަގުއިވި ޝަރީޢަތުގައި އިސްނާދު ހަރާމްވެފައިވާ ޖީގެ އަހަރެއްކުރެއް ކުރިން އިސްތިއުނާފު ކޯޓު ޝަރީޢަތްކުރިއެވެ.

21.2 ބަރުދަމަލާއި ވީ ޝަރީޢަތުގައި އިން ފުރު ހުކުމުގެ އަޅުއް ދުޝަރީޢަތުގައިވާ ދުވަހުގެ ގޮތުން އިން ވަކިކުރުވުމަށް އަބަދުވެސް ބޭނުން ގެ ހަމަދުވެއްޖެކަން ފުރަގަ ކުރިއްޔާކަން.

21.3 ދުވަސް ގޮތް އާއި ދަރުބާރުގެ ފުރާ ކުރިމަތް ޝަރީޢަތް ގޮތުން ބިން އުނިކުރުވަމުން ފުރަތަމަ އަބަދުވެސް ބައްލަވައި އަދިގޮތުން ނަގަސްޖެހި އިސްތިޢާނާ ކުރިމަތް އަސާގެއްދީ ކަމަށް ފުޅުގޮތުވަކަން ކުރިގެ ބޮޑުކަމެއް މުނިން ހަމަކަން އާއި އަޅުކުރުވިދާގެ އަޅުގަނޑު އަބަދުވަސް މުޅިއެކު ދަރުބާރު ދުކަން. އަދިވެސް މިޝަރީޢަތް ހުކުމުގެ ބޮޑުގައި ކުރަބަރަކަން.

21.4 ޝަރީޢަތު އެވް ކުއްލި ގޮތުން މަގު ފަތު ކުރިމަތް ބިން އުނިކުރި މުދަލުގެ އަށްވެސް ވިއްކާ ކަރުދާސް ދިނުމުން ފެންނަން ނަންގަން. ހަމަވެސް އިސްތިއުނާފު ކޯޓު ޝަރީޢަތް ގޮތުގައި މިކަން ހުރި މިންވަރަކާއި

އެއްގޮތަށް ކަންކުރި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފު [illegible].

22. ފުވައްމުލައް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނިންމާފައިވަނީ؛

"[illegible]، ޏ.ފުވައްމުލައް / މާލެގަން [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] (އައިޑީ ކާޑު ނަންބަރު A005904) ގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ޏ.ފުވައްމުލައް [illegible] [illegible] [illegible] ޏ.ފުވައްމުލައް [illegible] [illegible] "[illegible]" ގޯތިން 9 (ނުވައެއް) ފޫޓު [illegible]، އެ 9 (ނުވައެއް) ފޫޓު [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ޏ.ފުވައްމުލައް [illegible] [illegible] ގޯތިން [illegible] 09 (ނުވައެއް) ފޫޓު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] ގޯތިން [illegible] 09 (ނުވައެއް) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 09 ފޫޓު [illegible]، މި 09 (ނުވައެއް) ފޫޓު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 09 (ނުވައެއް) ފޫޓު [illegible] އެ ގޯތީގެ [illegible] [illegible] [illegible]، 18550 ([illegible] [illegible] [illegible]) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]." މިފަދައިންނެވެ.

23. އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] "[illegible]" [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] "[illegible]" [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] "[illegible]" [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] "[illegible]" [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] "[illegible]، [illegible] ޏ.[illegible]" [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 189

އެއެވެ. އަދި މިރަޖިސްޓްރީގެ ނަންބަރަކީ 7/47 އެވެ. ރަޖިސްޓްރީގެ ތާރީޚަކީ 14 އޮކްޓޫބަރު 1979 އެއެވެ. މިރަޖިސްޓްރީން އެގެން އޮތް ގޮތުގައި ގޯތި ބަޔާންކުރެވުނު ފަރާތާއި ޢިމާރާތުގެ ވެރިފަރާތަކީ "މުޙައްމަދު" އެވެ. ފުރަތަމަ ނަމަވިޔަސް "މުޙައްމަދު" އެވެ. މިރަޖިސްޓްރީގެ އިތުރު ބަޔާނުގައި ލިޔެފައި އޮވެއެވެ:

> މިއީ ކުރީގެ ގޯއްޗެކެވެ. ގެއާއި ގޯތި މި މުޙައްމަދުގެ ނަމުގައި ރަޖިސްޓްރީކުރި އޮންނަ ގޯއްޗެކެވެ (މުޙައްމަދު) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] އަކަފޫޓު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (1979-10-14) ([illegible] [illegible] [illegible] [illegible]) [illegible].

24. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] "ގޯތީގެ [illegible] އަކަފޫޓު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެވެ." [illegible] އެރަޖިސްޓްރީގައި އޮންނަ އޮތުމެވެ. ސަރަހައްދު، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ރަޖިސްޓްރީ އެވެ. އެރަޖިސްޓްރީގެ [illegible] [illegible] [illegible] 18550 އަކަފޫޓު [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] ގޯތީގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ގޯތީގައި [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] އެރަޖިސްޓްރީގައި "[illegible]" އެވެ [illegible] [illegible] [illegible] 5000 އަކަފޫޓު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]? [illegible] [illegible] [illegible]? [illegible] ގޯތީގެ ރަޖިސްޓްރީ [illegible] [illegible] [illegible] އޮތީ އެވެ.

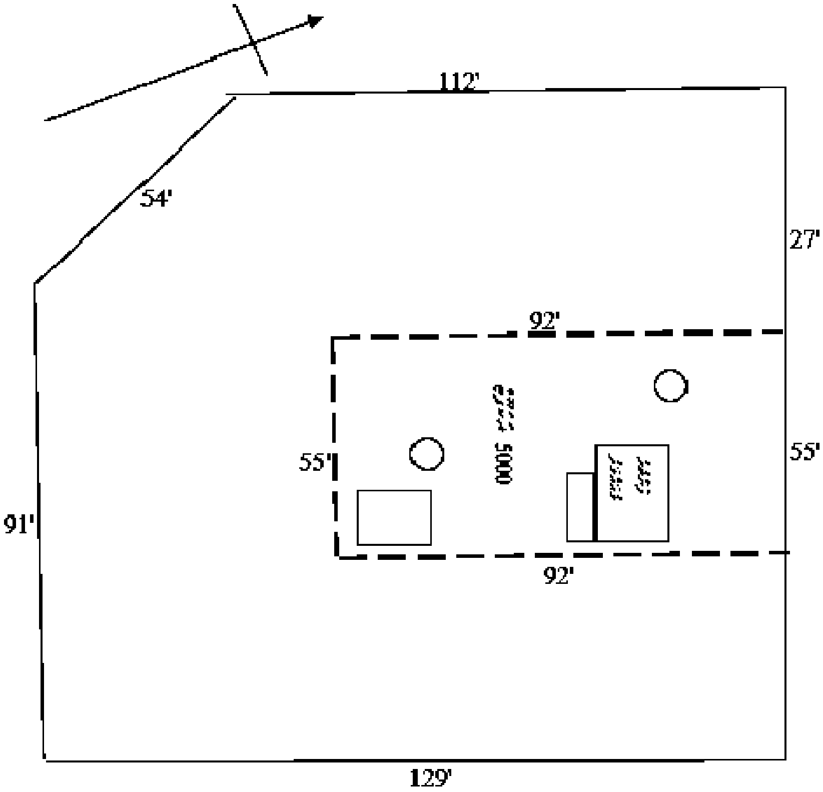

25. ރަޖިސްޓްރީއެއްގައި ހުރިން ދެނެގަނެވޭ ގޯތި ބިން ވަކިކޮށްފައި އޮތުމުން، އެތަނުން އެއްމިނަކަށް ރަގަޅު މިން ކަމަށް އަދި އެންމެ މިނަކީ ގޯސް މިނެއް ކަމަށް ބަލާނެ ގޮތެއް ނެތެވެ. އެއީ ސާބިތުކަން ދޫނުކުރާ ކަމެކެވެ. އެހެންކަމުން، ފާހަގަކުރަން ގޯއްޗަކަން 14 އޮކްޓޯބަރ 1979 ގައި ހަދައިދީފައިވާ ރަޖިސްޓްރީ ހުއްދަ ދުވަސްވަރު ދިރިއުޅުމަށް ބޭނުންކުރާ ގޯތި ދޫކުރި ބޭނުމިނަކީ [illegible] [illegible] ސާފުކޮށްދެއްވުމެވެ. އަދި ރަޖިސްޓްރީގައި 5000 އަކަފޫޓު ވަކިކޮށްފައި އޮތީ ކޮން ބިންތަކެއްގައި ކަމާއި 5000 އަކަފޫޓުންވުރެ ބޮޑުވާ ގޯތީގެ ބިމާއި އޮތް ދައުލަތުން އަމަލުކުރަމުންދިޔަ ގޮތެއް ސާބިތުވާގޮތުން ނޫނީ މިމައްސަލަ ކުރިއަށް ގެންދެވޭނެ ހަމައެއް ނެތެވެ. ސަބަބަކީ، މިގޮތަކަށް ރަޖިސްޓްރީ ހުއްދައިދީފައިވާ 5000 އަކަފޫޓުންވުރެ ބޮޑު ގޯތި ވަކަން އެއްބާވާ މިން ރަޖިސްޓްރީގެ ބައެއްގެ ގޮތުގައި ހިމަނައިގެން ރަޖިސްޓްރީ ކޮށް ނުދޭކަން މިރަޖިސްޓްރީއިން ދަށުވާ ކުރާތީ އެވެ. އެހެންނަމަވެސް، ފާހަގަކުރަން ކުރިމަތީގެ އަކަމިން ކަމަށް ބޮޑު އަދަދު 18550 (އަށާރަހާސް ފަސްސަތޭކަފަންސާސް) އަކަފޫޓު، އެރަޖިސްޓްރީގައި 5000 (ފަސްހާސް) އަކަފޫޓު ބިމު ގޯތި ރަޖިސްޓްރީ ހުއްދަ ވަކިކޮށް ދެއްކި

ހުރި. ނަމަވެސް ހަމައެކަނި 5000 [illegible]

[illegible]

26. ދިވެހިރާއްޖޭގައި މިހާރު އަމަލު ކުރާ [illegible] ޤާނޫނުގެ ދަށުން 4000 [illegible] 5000 [illegible] 5000 [illegible] 5000 [illegible]

27. ދިވެހިރާއްޖެއަކީ ބިން ވަރަށް ދަތި ޤައުމެކެވެ. [illegible]

28. ވީމާ، މިމައްސަލައިގައި، [illegible] ގޮތްތަކީ ކުރީގެ [illegible] ކުރީގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަމާއި، ދިރިއުޅުމަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ރަޖިސްޓްރީ [illegible] [illegible] [illegible] ގޮތުގެ ރަޖިސްޓްރީ ކުރުމުގައި 5000 އަކަފޫޓަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ރަޖިސްޓްރީ [illegible] [illegible] 5000 އަކަފޫޓު ރަޖިސްޓްރީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 5000 އަކަފޫޓު ރަޖިސްޓްރީގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ރަޖިސްޓްރީ [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] 5000 އަކަފޫޓުގެ [illegible] [illegible] ރަޖިސްޓްރީގެ [illegible] ގޮތުގައި [illegible] [illegible] 18550 (އަށާރަހާސް ފަސްސަތޭކަ ފަންސާސް) އަކަފޫޓުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަމެވެ.

29. މީގެ އިތުރުން، 18550 އަކަފޫޓުގެ ތެރެއިން 17323 އަކަފޫޓު ކަމަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] "ބިމާއި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނަގުން" (compulsory acquisition) ކަމާއި، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަމާއި، މިސާލަކަށް؛ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަމާއި، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަމެވެ. [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] ކަމެވެ. މިސާލަކަށް:

އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުން ހުށަހެޅި [illegible] ގައި ބަޔާން ކުރާ "[illegible]" ގެ 7، 8 އަދި 9 ވަނަ ނަންބަރުގައި [illegible]

29.1. (7) [illegible]

29.2. (8) [illegible]

29.3. (9) [illegible] 8 [illegible]

އެހެންކަމުން، [illegible]

[illegible]

- ހުކުމް:

ދެންފަހެ، [illegible] ސަބަބުތަކަށް [illegible] [illegible] ފުވައްމުލަކު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 33/RIC-1/2016 ޤަޟިއްޔާގައި އެ ކޯޓުން ކުރައްވާފައިވާ ހުކުމް ބާޠިލުކޮށް، މި [illegible] ނަންބަރު 15 ގައި [illegible] [illegible] [illegible] ޏ.ފުވައްމުލައް/ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 18550 ([illegible] [illegible] [illegible]) [illegible]

މި ޤަޟިއްޔާ ބަލައި ހުކުމް ކުރީ:

ފަނޑިޔާރު ޝުޢައިބު ޙުސައިން ޒަކަރިއްޔާ

ފަނޑިޔާރު ޢަލީ ސަމީރު
(ރިޔާސަތު)

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒް